

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ คมชัดลึก ฉบับวันจันทร์ที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2559

ถกกันเรื่องการใช้ปุ๋ย

โดย - รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ

ความเข้าใจเรื่องของการใช้ปุ๋ยยังมีความหลากหลายอยู่มากและถกเถียงกันไม่จบ ในวันนี้ผมก็อยากนำข้อมูลบางอย่างมารวมถกเถียงกัน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยข้าว เรื่องของปุ๋ยที่ใช้กับข้าวนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ปุ๋ยในประเทศไทยก็ว่าได้ เพราะว่าเมื่อก่อนนั้นพืชหลักของเราก็คือข้าว มีการศึกษาเบื้องต้นก็พบว่าดินที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวในเขตภาคกลาง ซึ่งก็ทราบกันดีว่าดินเหนียวเป็นดินที่มีธาตุโพแทสเซียมอยู่มาก ดังนั้นคำแนะนำการใช้ปุ๋ยนาตั้งแต่ระยะแรกเริ่มนั้นจึงเป็นปุ๋ยที่มีแต่ธาตุไนโตรเจนและฟอสฟอรัสเท่านั้นเช่น 16-20-0 เป็นต้น และคำแนะนำปุ๋ยชนิดนี้ก็ดำเนินการต่อเนื่องมาหลายสิบปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ต่อมาเป็นยุคของปุ๋ยสังเคราะห์ ซึ่งดำเนินการโดย ดร.ทัศนีย์ อุตตะนันท์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เริ่มแนวคิดที่จะให้มีการวิเคราะห์ดินก่อนแล้วจึงให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยโดยอิงบนค่าวิเคราะห์ดินที่ได้ ประกอบกันการใช้ข้อมูลชนิดของดินมาร่วมพิจารณาชนิดปุ๋ยที่เหมาะสมสำหรับพืชแต่ละชนิด พืชสำคัญๆ ที่ ดร. ทัศนีย์ ได้วิจัยมาก็จะเป็นข้าวและข้าวโพดเป็นหลัก ซึ่งได้ข้อมูลเหล่านี้ก็ออกมามากพอที่จะแสดงให้เห็นว่าหากมีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดังกล่าว จะสามารถเพิ่มผลผลิตได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถลดค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยลงได้ จึงเป็นผลให้รายได้ต่อไร่เพิ่มมากขึ้น

แนวคิดดังกล่าวก็ได้รับการตอบรับและโต้แย้งไปพร้อมๆ กัน ในส่วนของกลุ่มที่ยอมรับนั้น ก็มักจะเกิดขึ้นเพราะว่าได้เห็นของจริง คือทางที่วิจัยเองก็ได้พยายามผลักดันให้เกษตรกรเข้าใจเรื่องการใช้ปุ๋ย และจัดทำแปลงสาธิต รวมทั้งสอนวิธีวิเคราะห์ดินอย่างง่ายและนำผลการวิเคราะห์ดินมาใช้ประกอบการพิจารณาการกำหนดชนิดปุ๋ย หลังจากที่เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นของจริงแล้วว่าได้ผล ก็ได้ปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยตามรูปแบบนี้ แต่ก็ยังมีเกษตรกรอีกมากที่ไม่ได้เห็นของจริง ก็เลยยังไม่มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้ปุ๋ยจากเดิม

ในกลุ่มที่โต้แย้งวิธีคิดในเรื่องของปุ๋ยสั่งตัดจะมีอยู่ 2 กลุ่มหลักๆ กลุ่มแรกคือบรรดาข้าราชการบางคนหรือบางหน่วยงานที่เชื่อว่าเกษตรกรไม่สามารถวิเคราะห์ดินและกำหนดการใช้ปุ๋ยตามหลักการนี้ได้ เพราะอาจมีแนวคิดว่าการวิเคราะห์ดินเป็นเรื่องยากและไม่ใช่งานที่ของเกษตรกรที่จะต้องมาวิเคราะห์ดินเอง รวมทั้งมีความคิดว่า เรื่องการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินนั้น มีมานานแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ทำไว้หมดแล้ว ไม่เห็นจะต้องมาใช้วิธีการของปุ๋ยสั่งตัดเลย ดังนั้น นักวิชาการกลุ่มนี้จึงไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะผลักดันแนวคิดเรื่องการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเท่าที่ควร ทำให้การขยายผลเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ช้ามาก

อีกกลุ่ม หนึ่งคือกลุ่มของพ่อค้าปุ๋ย ซึ่งปกติจะนำเข้าปุ๋ยสำเร็จรูปมาหรือมีการปั้นเม็ดในประเทศไทย แต่ว่าจะผลิตเป็นสูตรสำเร็จแต่ละครั้งเป็นจำนวนมากเพื่อให้ต้นทุนต่ำลง ดังนั้น หากนโยบายปุ๋ยสั่งตัดแพร่หลายออกไป แสดงว่าจะต้องมีสูตรปุ๋ยหลากหลาย การดำเนินงานผลิตก็จะยุ่งยากมากขึ้น ผลก็คือเมื่อเกษตรกรต้องการปุ๋ยสูตรเฉพาะหรือต้องการแม่ปุ๋ยเพื่อนำมาใช้ในการผสมเป็นปุ๋ยสูตรต่างๆ จึงหาแม่ปุ๋ยได้ยากมาก จึงทำให้แนวคิดนี้ไม่สามารถแพร่กระจายออกไปในทางปฏิบัติได้กว้างขวางเท่าที่ควร

ต่อเมื่อเป็นเรื่องของเกษตรกรอินทรีย์ ซึ่งมีแนวคิดไม่ใช้สารเคมีใดๆ รวมทั้งปุ๋ยเคมี ซึ่งแนวคิดนี้มีข้อถกเถียงและโต้แย้งได้อีกมาก วิศวกรหน้าจะมาถกเรื่องนี้กันต่อครับ